Maria Llorença Llonc - Maria Lorenza Longo

Autor:
Data de publicació: 05-07-2020

La lleidatana que guaria ‘incurables’ a la Nàpols del segle XVI
Per: Martí Crespo

03.07.2020 21:50

Ospedale S. Maria degli Incurabili

Via Maria Longo, 50

En un dels extrems del centre històric de Nàpols hi ha la via Maria Longo, un carrer que no té un encant aparent més enllà de ser l’emplaçament de l’Hospital de Santa Maria dels Incurables. Aquest establiment centenari, justament, dóna nom indirectament a la via, atès que Maria Longo en va ser la fundadora i primera rectora, ara fa cinc segles. Coneguda a la península Itàlica com a Maria Lorenza Longo, és, de fet, la lleidatana Maria Llorença Llonc (1463-1539).

La llarga i intensa relació que va establir aquesta filla de la noble família Requesens amb Nàpols va començar –probablement sense ella ni imaginar-s’ho– quan es va casar el 1483 amb el valencià Joan Francesc Llonc, fill de Sant Mateu, al Baix Maestrat, i secretari de Ferran el Catòlic. Perquè, amb la incorporació del Regne de Nàpols a la monarquia catòlica, en fou nomenat representant reial. El 1506, el matrimoni deixava enrere Barcelona i s’establia inicialment, com a alts dignataris del nou govern, a la Rua Catalana napolitana, a tocar del port.

Però les coses no van anar tal com s’esperaven i dos anys més tard Joan Francesc Llonc es va morir inesperadament. La Maria, que en va agafar el cognom, quedava vídua i amb tres fills a càrrec. Aquestes circumstàncies vitals, juntament amb el suposat guariment en una visita al santuari de Loreto d’una paràlisi parcial que arrossegava des de feia anys, la van empènyer segurament a interessar-se per les obres pies i caritatives de Nàpols, on va adoptar l’hàbit de terciària franciscana –amb el nom de Llorença– i es va dedicar fins al darrer dia de la seva vida a servir els més desvalguts d’una ciutat realment necessitada.

L’esforç principal, el va centrar en l’assistència de malalts incurables. Al lloc més elevat i assolellat de la ciutat vella, ben a prop de la porta de San Gennaro, va inaugurar el 23 de març de 1522 l’Ospedale di Santa Maria del Popolo degli Incurabili, més conegut com l’Hospital dels Incurables, del qual va ser directora durant una dècada. Malgrat els esments recurrents a la incurabilitat, el recinte era de fet un dels pocs llocs a l’època que oferia guariment i esperança en els casos més extrems i difícils, incloses passes de pesta.

La tipologia de pacients queda prou clara amb alguns dels noms dels elements que formen el complex hospitalari: el pozzo dei pazzi, en un dels patis, recorda els ‘malalts de ment’ que s’hi acollien fins a la creació, el segle XIX, del Reial Manicomi d’Aversa; i el monestir de les Convertides o Penedides, un dels edificis del recinte, fa referència a les prostitutes redimides per Maria Llonc i que es dedicaven, principalment, a assistir les nombroses sifilítiques de la ciutat portuària. Una placa a l’entrada de l’hospital diu: ‘Qualsevol dona, rica o pobra, patrícia o plebea, indígena o forastera, si està embarassada, que truqui a la porta i se li obrirà.’

Amb el pas dels anys, els espais de l’hospital es van anar engrandint en paral·lel a la seva fama, fins a esdevenir una institució d’avantguarda que ha sobreviscut com ha pogut totes les vicissituds del pas del temps, inclosos els estralls de la Segona Guerra Mundial i l’abandonament periòdic de les autoritats. Des del 2010, alguns recintes acullen el Museo delle Arti Sanitarie e di Storia della Medicina, amb la imponent farmàcia històrica del segle XVIII –d’estil barroc-rococó– com a joia principal. El fons del museu és constituït bàsicament de col·leccions privades d’objectes,

instruments i llibres que permeten reconstruir ‘tant l’origen de la farmacologia, de l’alquímia a la química farmacèutica, com el de les atencions mèdiques, de la teoria humoral a la clínica moderna i del barber a la figura del cirurgià’, a més de recórrer la història de les vaccinacions, la higiene i l’epidemiologia, de tanta actualitat en aquests moments.

I una mica més: Amb l’hospital en marxa, el 1530 Maria Llonc va rebre amb els braços oberts l’arribada dels caputxins a Nàpols i els va establir al convent de Sant Efraïm el Vell, en un altre turó de la ciutat. I poc després, el 1533, va fundar l’orde de les clarisses caputxines, allotjades des del principi en un altre monestir impulsat per ella mateixa, el de Santa Maria de Jerusalem o del Trenta-tres (pel nombre de monges que va acollir inicialment). En aquest recinte a pocs metres del seu ospedale es va acomiadar del món el 21 de desembre de 1539 i s’hi conserva, des d’aleshores, el crani. Per tota la seva obra pietosa, el 1880 es va obrir a Nàpols un lent procés de beatificació de Maria Llonc que, tret que hi hagi una pandèmia, es podria concloure el 10 d’octubre vinent